

rajo biti užitni deli rastline pod zemljo.

Kratek čas po tem dogodku se je posrečilo admiralu Frances Drake vzbuditi pri angleški vladi zanimanje za krompir, katerega je pripeljal iz Peruja. Počasi so ga pričeli saditi, ali dolgo li ni mogel krompir pridobiti zaupanja kot ljudski živež ne v Angliji, ne v Franciji in ne v Nemčiji. Gojili so rastlino le bolj kot lepotičen grm.

Velika stiska in lakota po tridesetletni vojni šele je prisilila ljudstvo, da je začelo saditi krompir in ga uporabljati, čeprav v začetku samo kot živalsko krmo. Leta 1764 je nemški cesar Fridrik Veliki izdal posebno naredbo, s katero priporoča gojitev krompirja kot ceneni ljudski živež. Kljub prizadevanju oblasti je še preteklo 100 let predno se je udomačil krompir in postal obče hranilno sredstvo, brez katerega bi dandanes stradalo sila mnogo ljudi.

Cene in sejmska poročila.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo 18 konjev, 15 bikov, 180 volov, 361 krav, in 36 telet. Skupaj 610 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: Debeli voli 1 kg žive teže od 6—7.50, poldebili voli 4.50—5.50, plemenski voli 4—5.50, biki za klanje 4.50—5, klavne krave debele 3.50—6.50, plemenske krave 3, krave za klobasarje 1.75 do 2.50, molzne krave 5—5.50, breje krave 3.50 do 4, mlada živina 1.25—8 Din. Prodanih je bilo 310 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 26 komadov, v Italijo 12 komadov.

Na svinjski sejem v petek dne 26. junija je bilo pripeljanih 195 komadov svinj in prodanih 148. Cene: svinje od 5—6 tednov 60—80 Din, 7—9 tednov 90—130 Din, 3—4 mesece 160 do 250 Din, 5—7 mesecev 360—400 Din, 1 leto 600—700 Din. 1 kg žive teže 7—8 Din, zaklane svinje 1 kg 9—10 Din.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 16—18, volovsko meso II. vrste 12—14, Meso od bikov, krav, telic 8—10, telečje meso I. vrste 25—35, telečje meso II. vrste 12—18, svinjsko meso sveže 14—25 Din

*

Ostanki Babilona.

Od leta 1899—1916 so razkapali nemški starinoslovci za preostanki tolikokrat v sv. pismu omenjenega srednjeazijskega vele mesta Babilon. Pred 2500 leti, ko je kraljeval v Babilonu Nebukadnecar, je bilo to na celem svetu najbolj znamenito mesto z en milijon prebivalci.

V 17. letih napornega dela so odkrili Nemci le en del starodavnega Babilona. Pred vsem so se omejili na odkopavanje Nebukadnecarjevega gradu in njegove bližnje okolice.

Nebukadnecar ni bil le mogočen kralj, pač pa tudi strahopetnež. Njegov kraljevi grad je bila izredno odporna trdnjava, ki je mogla sprejeti v svrhu obrambe veliko armado in jo tudi preskrbeti z vsem potrebnim. Kakor je razvidno iz izkoptin, se niso čutili tedanji mogočnjaki ter vladarji varne pred lastnim narodom. Nebukadnecarjeva trdnjava ni služila le kot obramba napram zunanjim sovražnikom, am-

pak je bila tudi iz mesta samega nedostopna.

Nebukadnecarjev grad je bil zgrajen na površini 48.000 kvadratnih metrov. Bil je obdan od več debelih in visokih zidov, ki so imeli na gotove razdalje obrambne stolpe. Notranost je bila razdeljena na pet dvorov, kojih največji je bil srednji, ki je vodil do največjega poslopja cele skupine, do prestolne Nebukadnecarjeve dvorane. Odkrili so dele te dvorane, ki so dobro ohranjeni. Tukaj je sprejemal tedaj najmogočnejši kralj svoje podložne kneze in zunanja odposlanstva. Stene so bile iz glazirane opeke in opremljene s slikami (mozaiki). Pri izkopavanju so našli celo prostor, kjer je stal prestol. Dvorana je bila dolga 55 m, široka 17 m. Na srednji dvor meji zapadni, kjer so bile zasebne Nebukadnecarjeve sobane in harem, spalnice, kuhinje, kopalnice ter shrambe.

Kraljevi grad, ki je bil pozidan za trojnim mestnim obzidjem, je bil obenem tudi sedež celotne državne uprave. Krog srednjega dvora so bila razvrščena stanovanja in uradni prostori državnih uradnikov, ki so bili pod neposrednim nadzorstvom kralja samega.

Vzhodni dvor je vseboval upravne prostore za podjarmljene pokrajine ter mesta in tukaj je bila nastavljena tudi davkarija babilonskega kraljestva.

Protiv severovzhodu so izkopali 14 podolgovatih kamer, o katerih trdijo, da so bile zakladnice in so služile tudi za stanovanja v najbolj vročem poletnem času. Strehe cele trdnjavske skupine so bile zgrajene v terasah. Na strehah so bili iz sv. pisma in zgodovine znani in od celega tedanjega sveta kot pravo čudo občudovani viseči vrtovi kraljice Semiramis, po katerih je raslo ter cvetelo in blestelo rastlinstvo celega Vzhoda.

Za namakanje vrtov in trdnjave so služile posebne vodozajemalne naprave, katerih ostanke so tudi našli.

Tako zgledajo danes ostanki nekdanjega svetovnega kraljestva in najbolj mogočnega vladarja tega sveta, katere so odkrili znanstveniki pred nedavnim časom svetu in so te izkoptine dokaz, kako zgodovinsko resnična so svetopisemska poročila.

*

Romanje na Brezje.

Prosvetna zveza v Mariboru ima v dneh od 2.—4. avgusta t. l. svojo vsakoletno skupščino na Brezjah, združeno z romanjem. Letos pa bomo v teh dneh še proslavili 1500 letnico efeškega cerkvenega zbora, ki je posebej utemeljil Marijino češčenje. Na župne urade lavantinske škofije pošljemo te dni prijavne pole in jih prosimo, da blagovolijo tudi letos zbrati prijave. Podrobnejša navodila, spored in natančni vozniki red bomo objavili pravočasno v listih in tudi na izkaznicah. Povdarjamo, da je polovična voznja že dovoljena in da ba preskrbljeno za udobno potovanje. Razven pri župnih uradih se sprejemajo prijave tudi v naši pisarni, Maribor, Aleksandrova cesta 6. Prosvetna zveza v Mariboru.

DRUŠTVENE VESTI

DEKLIŠKI TABOR V SLOV. GORICAH.

Drugo nedeljo v juliju, 12. julija, bodo dekleta Slovenskih goric proslavila 1500letnico efeškega cerkvenega zbora, ki zavzema odlično mesto v zgodovini Marijinega češčenja. V nedeljo, 12. julija, so bodo zbrala pri Sv. Trojici v Slov. goricah, kjer bo velik dekliški shod. Ob 10. uri bo cerkveni govor proč. g. kanonika ČASLA, škofijskega voditelja Marijinih družb. Na izvincerkvenem zborovanju govori za Prosvetno zvezo njen predsednik g. dr. HOHNJEC. Članice Marijinih družb, dekliških zvez, prosvetnih organizacij in vobče krščanska dekleta, udeležite se tega shoda!

Sv. Križ pri Rogški Slatini. Krasen izid uprizoritve izvrne Silvin Sardenkove spevoigre »Zgodba male Rože« v dvorani zdraviliškega doma v Rogški Slatini 13. in 14. junija. Nebeško lepi prizori so nam predstavljali življenje sv. male Terezike pred vstopom v samostan. O verzih, pešništvu in o umešnosti skladbe je spregovoril gosp. Gregor Zafošnik iz Celja. Vsi igralci so izborno rešili svoje vloge. Želimo, da bi bila »Zgodba male Rože« kmalu natisnjena. Šla bo kmalu preko večine slovenskih odrov in upamo tudi, da preko slovenskih mej.

*

Usoda moštva potopljenih podmornic.

Pred kratkem se je pogreznila za vselej na morskno dno ruska podmornica »Tovariš«, že smo beležili tudi v predzadnji številki našega lista o strašni nesreči angleške podmornice v kitajskih vodah. Najbolj moderna angleška podmornica »Poseidon« je trčala ob kitajsko trgovsko ladjo, se potopila in v njej se je zadušilo 18 mož posadke. Ta usoda »Poseidona« nam kliče, da malo osvežimo našim čitateljem spomin glede sličnih nezgod.

Na Angleškem.

Radi trčenja z drugo ladjo se je potopila leta 1904 angleška podmornica pri otoku Wight. Enaka nesreča se je ponovila pet let pozneje pri Cromaru. Zopet se je potopila angleška podmornica leta 1905 radi eksplozije. Na čisto nepojasnen način je ostala za vselej na dnu morja leta 1929 podmornica »H 47«.

Na Italijanskem.

Leta 1928 se je potopila pri znanih Brionskih otokih italijanska podmornica »F 14«. Baš se je hotela dvigniti na površje morja, ko je zadela pri dviganju ob torpedni čoln in se je takoj pogreznila. Že drugi dan se je posrečilo, da so dovedli posadki svežega zraka. Vsa rešilna dela pa so bila zaman. Podmornico so dvigali in ko je bila le še 12 m pod vodo, tudi v njej zaprti niso dajali nobenih življenskih znakov, zadušili so jih strupeni plini.

Amerika.

Ameriške podmornice je že posebno pogosto preganjala nesreča. Dne 25. 3.

1915 se je potopila v bližini Honolulu ameriška podmornica »F 4« s 25 možmi. Čoln je tičal 90 m globoko, a so ga dvignili z največjimi napori.

Na Francoskem.

Ko se je potopila leta 1912 francoska podmornica »Vendemiaire«, je razpisalo francosko mornariško ministrstvo 100.000 frankov nagrade onemu, ki bi iznašel napravo, s katero bi bilo mogoče oteži grozne smrti moštvo iz potopljenih podmornic. Razpisana nagrada ni rodila nobenega uspeha. V Franciji so se zgodile v mirnih časih težke nesreče s podmornicami. Dne 16. oktobra 1906 se je potopila podmornica »Lutin« in z njo vred 16 mož. Štiri leta pozneje je ponesrečila pri vajah v luki Calais podmornica »Pluviose« in je bilo 42 mož ob življenje.

V Nemčiji.

V Nemčiji se je potopila pri Kielu 1. 1911 podmornica »U 3«. Vzrok nesreče je bil napačno montiran vijak za zračenje. Takoj so pričeli z rešilnim delom in so potegnili skozi cev za torpediranje 25 mož. Ostali so v čolnu vedno še trije častniki in krmar. Ko so se prerili tudi do teh, so jih našli že za-dušene.

V Rusiji.

V Rusiji se je zgodila prva nesreča s podmornico leta 1904. Tedaj se je potopila v bližini Kronstadta podmornica »Delfin«. Omenjeni čoln se je podal na vajo, morje je bilo čisto mirno in daleč na okrog ni bilo videti nobene druge ladje. Naenkrat je izginila podmornica v globočino in se ni dvignila nikdar več. Še istega leta se je potopila v Črnem morju podmornica »Kambala«, ker je trčila ob rusko oklopno križarko.

Kljub napredku v tehniki še do danes niso iznašli sredstev, ki bi onemo-

gočala številne nesreče s toliko dragocenimi podmornicami.

*

Pobrežje pri Mariboru. Pogrebno društvo za Pobrežje in okolico ima v nedeljo dne 5. t. m., popoldne in zvečer svojo vsakoletno veselico, ki se vrši na vrtu gostilne Koc (prej Simonič) na Pobrežju. Čisti dobiček gre v posebni fond. Člani in drugi, pridite!

Marija Brezje pri Mariboru. Prostovoljna požarna bramba ima v nedeljo dne 5. t. m. popoldne svojo tombolo z 6 velikimi in 150 manjšimi dobitki. Prireditev se vrši pri g. Klasiču.

Sv. Peter pri Mariboru. V nedeljo so imeli otroci obeh šol prvo sv. obhajilo. Med prvobohajanci je bil tudi 50 letni Alojz Ferik iz Viničke gore. V pondeljek je prispel prvič oficijelno k St. Petru g. stolni župnik in dekan M. Umek na kanonično vizitacijo in skušnjo šolskih otrok.

Razvanje pri Mariboru. Vaško kapelico sv. Križa sta na svoje stroške pustila prenoviti zakonca Pukl Martin in Helena. Z novim šolskim letom se uvede na tukajšnji osnovni šoli v poletnih in jesenskih mesecih nedeljen šolski pouk. S tem je ustrezno dolgoletni želji vaščanov.

Pameče pri Slovenjgradcu. V naši vasi so vrli gasilci s sodelovanjem gđ. Pavle Pečolarjeve in Marice Ferenčakove uprizorili komedijo »Matiček se ženik«, katera je nad vse pričakovanje dobro uspela. Z izvajanjem svojih vlog so predvsem nadkriljevali Matiček, Nežika, Baronica ter Gašper. Pohvalno se je treba zahvaliti tudi o gosp. Filipu Cesar, kateri je kot režiser bil na svojem mestu. S to igro so pokazali Pamečani, kaj premore skupnost in poštenost. Želimo le, da nam še večkrat nudite tako zabaven popoldanček.

Ribnica na Pohorju. Mrivaški zvon, kako tesno bije srce ob tvojih glasih! Vsa soseska molči v objemu žalosti. Komu zvoní, šlo je pri

nas dne 16. t. m. pritajeno od ust do ust? Značajna, krščanska, dobrosrčna ter vobče priljubljena gospodinja in gostilničarka Lenčka Viltušnik je končala pot po naši solz dolini. Neverjetno! Resnico tega so pričale brloče sveče krog njenega krasno ovenčanega mrtvaškega odra. Govorile so jo pa tudi bridke in obilne solze potrtega njenega moža Ignaca ter lhtenje petletnega sineka Jankoča po tako iznenada izgubljeni svoji zlati nenadomestljivi mamiči. Smrt, kako kruta si vendar! Tiho in rosnih oči so pristopali v obilnem številu tudi njeni prijatelji in znanke kropit in izkazat dragi zadnjokrat na zemlji svojo ljubezen ter želeli pokoja njeni blagi duši. Celo rožice krog njenega odra, zadnji poklon vrlih naših deklet, so sklonile zalostno svoje glave, ginjene nad tem, da je morala pokojna iz sveta še tako mlada. Včakala je komaj 33 pomladi. Vendar to res kratko število let zrcali kakor zbrani venec, ki svoje prvotne krasote po njeni smrti zgubil ne bo. Koliko spoštovanja, priljubljenosti in sožalja je pokojna uživala med svojci in okoličani, je najbolj živo predložila mnogobrojna množica za njeno ovenčano krsto. Pomenljivo je bilo tudi, da so istočasno ž njo položili v grob tudi uglednega njenega sosedu, občinskega odbornika ter cerkvenega ključarja Sv. Bolfanka, 59 letnega Jožefa Turjak.

Ormož. V pondeljek dne 22. junija t. l. je imel sreski načelnik g. dr. Vavpotič v posvetovalnici osnovne šole sestanek z zastopniki ormoškega občinskega odbora in župani štirih okoliških občin Hardek, Pušenci, Hum in Frankovci. Najprej je g. načelnik poročal o banovinskem proračunu, zlasti o postavki za kmetijstvo. Nadalje se je dotaknil gospodarskih zadev našega sodnega okraja. Posebno je povdarjal, da naj kmetstvo ljudstvo še bolj intenzivno goji tu vdomačeno pingavsko pasmo goveje živine, pri konjereji pa noriško ter belgijsko. Pri vinogradništvu, ki je v današnji gospodarski krizi skoro najbolj prizadeta, je priporočal najboljše vrste in ne preveč vrst. — Glede kuluka so zastopniki občin ugotavljali, da se v splošnem ni obnesel, da bi ena petina najetih in plačanih delavcev več storila kakor vsi težaki-kulukaši. Predlagali so, da naj se vpeleje enotna doklada za vzdrževanje bano-

Januš Golec:

Guzaj.

27

Poletnega večera, ko je bliskalo, treskalo in je lil dež, se je plazil za št. Jurjem, mimo Botričnice v grabo in na vrh po temnem gozdiču proti cerkvi sv. Primoža. Ko je stopil iz gozda in se ozrl navzdol v dolinico preko pokopališča krog hrama božjega do rojstne hiše, je baš zablislilo, da je zasvetila trenutno v blesteči luči cela domača okolica. Blisk se je skrtil, zagrmelo je, tolovaj se je stresel pri zavesti, da se plazi po najdražjem mu kraju nocoj v vihar ni noči zadnjič v življenju. Nebo in sv. Primož mu pomagajta nocoj, da bo končal slovo od matere, rojstne hiše in domačega kraja brez žandarske krogle. Molitev in prošnja na hribčku v vihar ni noči med bliskom in gromom mu je nakapljala v obupano srce junaštva ter upanje, da se bo nocoj izteklo vse dobro in brez surovega motenja s strelom.

Potolažen ter ojunačen se je spustil naglih korakov navzdol po pobočju. Pri pokopališču je napravil križ po čelu z željo večnega miru vsem rajnim domačinom. Materinsko okence na štibelcu zadaj na dvorišče je bilo v tej strašni noči brez luči. Ko je popraskal na rahlo po zatemneli šipi, se je takoj oglasil glas, da bo odprla, naj le vstopi od spredaj, nocoj gotovo ne bo voglaril nobeden žandar krog bajte. Materi je sledil v njen kot na klop za peč. Ni prižgala leščerbe, pa saj je gledala nesrečnega otroka materina duša, ki je vedela, da je prišel zadnjič po — slovo! Najprej so pripovedovale materine solze sinu, med ihtenjem, kaj vse mora prenašati noč in dan na strpljeno starost radi njega, ki je pahnil očeta celo v ječo radi suma, da prikriva sinova zločinstva ter mu daje potuho. Ko se ga izpustili iz preiskovalnega zapora, se ni vrnil na dom radi sramote in ona še danes ne ve, kod se potika na stara leta. Sama se ubija doma in ne ve za koga, ker z njim, kateremu je bil namenjen dom, govorita nocoj zadnjič. Bogzna kaj je še vse potožila otroku mati brez najmanjšega očitka, dokler

Domišljav bolnik reče svojemu zdravniku: »Jed in pijača mi diši, tudi spim dobro, vendar si moram od vas sprostiti sveča.« — »Le ravnajte se po mojem nasvetu,« reče zdravnik, »kmalu vam bo postalo čisto drugače.«

Mlad zdravnik je sedel ob postelji bolne tridesetletne gospodične, poslušal potrpežljivo njeno dolgočasno javkanje in nato odvrnil: »Vaša slabost ni tolika bolezen, temveč neprijetno stanje. Omožite se, gospodična, potem bo to zlo izginilo!« Po kratkem pomisleku reče ona: »Da, da, pravimate, hočem se ravnati po vašem nasvetu. Veste kaj, gospod doktor, vzamite me za že-